

З березня 2019 р. почалась робота над видачою «Муніципальної карти Вінничанина», а уже у травні розпочнеться процес оформлення загальної картки вінничанина, буде відкрита можливість реєстрації в онлайн черзі або оформлення картки на сайті «Вінницякартсервіс». «Картка Вінничанина» – персоналізованої електронної картки, яка дозволяє швидше і зручніше користуватися сервісами міста. Подібні картки запроваджуються в багатьох містах України і є важливим елементом впровадження е-урядування на місцевому рівні.

Таким чином, місто Вінниця є одним із найуспішніших центрів впровадження е-урядування на місцевому рівні. Інструменти е-урядування, які запроваджуються у всіх сферах міського розвитку є відображенням прозорості діяльності органів влади та показником участі громади та бізнесу у житті міста.

Література

1. Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях. URL : https://onat.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Part_007_Feb_2018.pdf

2. Програма розвитку електронного урядування на 2015–2017 роки у м. Вінниці. URL : <http://www.vmr.gov.ua/Executives/Lists/DepartmentOfInformationalTecholgies/ShowContent.aspx?ID=17>

3. Єдина система місцевих петицій. Сайт Вінницької міської рада. URL : <http://www.vmr.gov.ua/Lists/Officials/Default.aspx>

4. Програма цифрового розвитку на 2018-2022 рр. URL : <http://www.vmr.gov.ua/Executives/Lists/DepartmentOfInformationalTecholgies/ShowContent.aspx?ID=45>

УДК 82-94(477)''16''(043.2)

УКРАЇНСЬКІ МЕМУАРИ XVII ст.

О. В. Отземко

Українська мемуаристика як складова джерел особового походження бере свій початок у XVIII ст. Утім, окремі приклади мемуарних творів різних жанрів відомі з давніх часів.

Українські мемуари XVII ст. стали об'єктом публікації та вивчення з кінця XIX ст. До їх дослідження долучилися В. Б. Антонович, М. С. Грушевський, на сучасному етапі – І. В. Жиленко, В. О. Шевчук, Н. І. Любовець.

На початку XVII ст. з'явилися записки київського міщанина Богдана (Божка) Балики «Про Москву, про Дмитрия, царика московського ложного». М. С. Грушевський пов'язує це з духовним і культурним відродженням к. XVI – поч. XVII ст., яке виявилось в розвитку релігійної та світської літератури, а також розширенні кола авторів, зокрема залученні до цього процесу міщанства. Богдан Балика брав участь у походах Війська Запорізького, в тому числі, на Московську державу під час «смутного времени». Разом із козаками та польськими військом він був учасником облоги Московського Кремля в 1612 р., про яку і залишив цікаві спогади, «зроблені, очевидно, по гарячій пам'яті» (М. С. Грушевський). Зважаючи на відсутність сталої мемуарної традиції в Україні початку XVII ст., невеличкий твір Балики вражає природньою, живою мовою та свіжістю вражень.

Типовими для цих часів можна вважати записки мемуарного характеру представників духовенства – Гнату Євлевичу, Петру Могилі, Афанасію Филиповичу. Архімандриту Полоцькому Гнату Євлевичу належать короткі, але дуже емкі за змістом спомини про навчання, що охоплюють 1630–1647 рр. Окрім надзвичайно важливої інформації про Київську братську школу початку 30-х років, особливості навчання в ній та її об'єднання зі

школою Києво-Печерської лаври в 1632 р., Євлевич, описуючи своє 17-річне навчання, малює типову картину освіти українського школяра: «Потім був у Львові, в Ярославі, в Кракові, в Скиту, в Кам'янцю-Подільськiм і в Яссах, і Сучаві на Волощині, побувавши в Могилеві, в Орші, вислухав знову дволітній курс філософії під о. Гізелем. Побував в гостині в Вільні і в Могилеві...». Як зауважує М. С. Грушевський, тільки люди з твердою волею, здібностями і любов'ю до освіти доводили свою науку до верхів сучасного шкільного і взагалі культурного рівня, докінчуючи свою шкільну науку мандрівками по школах, монастирях і культурних центрах.

Записи про події 1620–1630 рр. залишив і Петро Могила. Це власноручні нотатки київського митрополита (припиняються в 1632 р.), які містять записи чудес та вислови духовних старців, чернетки богослужбових творів, роздуми щодо приписів чернецтва, господарські записи, копії документів тощо. Вони складені церковно-слов'янською мовою з українізмами та полонізмами, з відзначенням дати і місця події, запису імен дійових осіб та оповідачів. З одного боку це типовий записник, з іншого, у цих записах виявляються його переживання, особливе ставлення до Києво-Печерського монастиря.

Автором одного із найстаріших українських мемуарів був Афанасій Филипович, ігумен Свято-Симеонівського монастиря в Бересті, борець проти уніатської церкви та єзуїтів. «Діяріуш...» Афанасія Филиповича, написаний 1646 р. під час перебування в Києво-Печерському монастирі, більше нагадує автобіографічну повість. Автор подає опис свого життя, яке він ототожнював з православною вірою. Тож, «Діяріуш...» є важливим джерелом з історії боротьби проти унії на українських землях.

Національно-визвольна війна середини XVII ст. спричинилася до появи величезного обсягу мемуарних джерел – щоденників (діаріушів), спогадів, записок. Проте всі вони іноземного походження.

До мемуарів українського походження О. В. Любовець великими засторогами відносить «Записки» Силуяна Мужилівського, радника Б. Хмельницького, який виконував його дипломатичні доручення. Фактично, це меморандум, поданий Мужилівським руському цареві від імені Війська Запорізького під час місії до Москви на початку 1649 р. Попри те, що автор виступає тут виразником інтересів Війська Запорізького, рис мемуарного твору його записці надає описання автором політичних подій, свідком та учасником яких він був.

Твір українського православного шляхтича Юхима Єрлича, який служив Речі Посполитій, написаний у середині 60-х – на початку 70-х років XVII ст. Перша його частина, являє собою історичну хроніку подій минулого. У другій частині викладено події, сучасні авторові з акцентом на Національно-визвольній війні. Це фактично спогади Єрлича, зафіксовані через 10–15 років після війни.

Ставлення мемуариста до Національно-визвольної війни вороже. Водночас, він як православний, виступає захисником своєї віри, схвалює більш толерантне ставлення до православ'я короля Владислава IV. З іншого боку, автор уникає критики релігійної політики уряду Речі Посполитої, замовчуючи переслідування православних.

Цінними є особисті спогади автора про становище в Києві у 1648–1649 рр., виступи селян, невдоволених умовами Зборівського та Білоцерківського договорів. Оцінюючи ситуацію після програшу поляками Жовтоводської, Корсунської, Зборівської битв, Єрлич звинувачує у самовпевненості, недбалості, бездарності коронних гетьманів М. Потоцького та М. Калиновського, а короля Яна Казимира в боягузтві за те що той намагався втекти з обложеного українськими військами табору. Тут його думки суголосні табірним та особовим щоденникам польських шляхтичів, які змушені були визнати, що Річ Посполита була не готова до такої війни і дорого заплатила за свою самовпевненість.

Мемуари Юхима Єрлича також містять цінну інформацію для вивчення селянських рухів на Волині на початку Національно-визвольної війни, битви під Берестечком, діяльності сеймиків та волинської шляхти, дипломатичних місій А. Киселя, діяльність якого він схвалює.

Відзначимо також луцького писаря, спольщеного українського шляхтича, королівського намісника Луцька Кшиштофа Перетятковича, який брав участь в підготовці та укладенні Гадяцької угоди, про що пізніше написав у спогадах.

Таким чином, попри нечисленність, українські мемуарні твори XVII ст., по-перше, за авторським складом (міщанин, духовні особи, шляхтичі) віддзеркалюють загальні тенденції розвитку суспільного та духовного життя, по-друге, мають надзвичайно важливе значення для вивчення XVII ст., оскільки відображають особистісний погляд на події.

УДК 378:323:327.51(477+НАТО)

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ» В КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

І. Г. Паніна

«Незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» 7 лютого 2019 року закріплена в Конституції України, і ці два напрямки визнані пріоритетом зовнішньої політики нашої держави. Сьогодні на порядку денному стоїть не лише питання виконання Україною необхідних вимог для членства в НАТО, а й підтримки громадськістю офіційного курсу держави. За даними опитування Київського міжнародного інституту соціології, станом на лютий 2019 року за вступ до НАТО проголосувало 40 % населення. Якби референдум із відповідного питання проводився у лютому 2019 року, за вступ до НАТО віддали свої голоси 56 % населення. Вказані цифри весь час коливаються, що актуалізує питання інформування населення про євроатлантичну інтеграцію та активної участі громадян в гарантуванні безпеки.

Значну роль у цьому процесі відіграє вища освіта. Упродовж 2017–2019 років Донецький національний університет імені Василя Стуса активно реалізовував «Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017–2020 роки», затверджену указом Президента України від 21 лютого 2017 року № 43/2017. Згідно з Концепцією, на історичному факультеті на різних спеціальностях і курсах викладаються навчальні дисципліни, що значно підвищують обізнаність студентів з питань відносин НАТО і України. Зауважимо, що ця практика була започаткована українськими ВНЗ ще з 2006–2007 навчального року, але після визначення євроатлантичної інтеграції України в якості пріоритету навчальні курси в ДонНУ імені Василя Стуса були модернізовані.

Розглянемо це питання на прикладі навчальної дисципліни «Національна безпека України», яка є основоположною у процесі інформування студентів і ширшої аудиторії про євроатлантичну інтеграцію нашої держави. Вона є вибірковою дисципліною циклу дисциплін професійної та практичної підготовки освітньої програми «Міжнародні відносини» спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» і викладається на третьому році навчання СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. Метою вивчення навчальної дисципліни «Національна безпека України» є формування наукового уявлення про сучасний стан національної безпеки України, її пріоритетні сфери, розуміння її специфіки у порівнянні зі світовою практикою.

Вивчення дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей таких, як здатність аналізувати стан та розвиток міжнародних відносин, розуміти і впливати на суспільні процеси, в тому числі інтеграційні, а також програмних результатів навчання: знати особливості і тенденції розвитку інформаційного суспільства, роль та функції міжнародних організацій, процесу ухвалення рішень в безпековій сфері, оцінювати й прогнозувати політичні, економічні, соціальні події та явища, аналізувати